

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתנד

ערב שבת-קודש
פרשת מקץ / חנוכה
כ"ו בכסלו ה'תשע"א

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ו בכסלו ה'תשע"א – ג' בטבת ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ו בכסלו	הלי שאר אבות הטומאות פרק יח-כ.	הלי שגגות פרק ו.	מ"ע צח.
ש"ק	כ"ז בכסלו	הלי טומאת אוכלין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ז.	מ"ע צח.
א'	כ"ח בכסלו	פרק ד-ו.	פרק ח.	מ"ע צח.
ב'	כ"ט בכסלו	פרק ז-ט.	פרק ט.	מ"ע צח.
ג'	ל' בכסלו	פרק י-יב.	פרק י.	מ"ע צח.
ד'	א' בטבת	פרק יג-טו.	פרק יא.	מ"ע צח.
ה'	ב' בטבת	פרק טז. הלי כלים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יב.	מ"ע צח.
ו'	ג' בטבת	פרק ג-ה.	פרק יג.	מ"ע קז.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.02	4.35.8	12.00	11.30	8.56	6.33	5.30	5.08	4.20	ו', כ"ו בכסלו
5.02	4.35.7	12.01	11.31	8.56	6.33	5.31	5.09	4.21	ש"ק, כ"ז בכסלו
5.02	4.35.8	12.01	11.31	8.57	6.34	5.32	5.10	4.21	א', כ"ח בכסלו
5.02	4.35.8	12.02	11.32	8.58	6.35	5.33	5.10	4.22	ב', כ"ט בכסלו
5.02	4.35.9	12.02	11.32	8.58	6.36	5.33	5.11	4.23	ג', ל' בכסלו
5.03	4.36.0	12.03	11.33	8.59	6.37	5.34	5.12	4.23	ד', א' בטבת
5.03	4.36.2	12.03	11.33	8.59	6.37	5.34	5.12	4.24	ה', ב' בטבת
5.03	4.36.3	12.03	11.33	9.00	6.38	5.35	5.13	4.25	ו', ג' בטבת

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
3:59	5:15	4:14	5:16	4:03	5:14	4:18	5:18	4:18	5:18
4:00	5:16	4:14	5:17	4:03	5:15	4:19	5:19	4:19	5:19

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

אור הפנימיות והרוחניות הופך את חושך העולם

רבים וחזקים בידי מעטים וחלשים זה נס, אולם מה הנס כשמנצחים טמאים, רשעים וזדים? • ניצחון הרוחניות בעולם של ההיפך ממנו לגמרי, הוא נס אמיתי • גם "עוסקי תורתך" - בהפצת היהדות ואור החסידות, ינצחו את מי שמוסיפים להתנגד לה במזיד, למרות הוודאות בצדקתה • מחנוכה למדים שהדרך לחינוך היא על-ידי קירוב ותוספת השפעה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

(שעיקרו - הלב), וחלק הגוף גדול בכמות לגבי המוח; ומהאי טעמא גופא - הנה בחלק הגוף, ובפרט בחלק הרגל, אין מאירים כוחות נעלים כל כך כפי שמאירים במוח?²

וכללות העניין - שגשמיות ורוחניות הם שני הפכים, ולכן, ככל שהגשמיות היא בתוקף יותר, הרי היא מעלמת יותר על הרוחניות, וככל שהרוחניות היא בגילוי יותר, אינה נותנת מקום לגשמיות. וכמאמר הזהר³: "תוקפא דגופא - חולשא דנשמתא, ותוקפא דנשמתא - חולשא דגופא".

וזהו הטעם לכללות ההסתר שבעולם הזה הגשמי, כדאיתא בתניא⁴ בשם הע"ח⁵ שעולם הזה "נקרא . . . עולם הקליפות וסטרא אחרא . . . והרשעים גוברים בו" - כי, להיותו גשמי, הרי הוא הפכי מעניין הרוחניות. ועל-פי זה יובן גודל הנס שבעניין "מסרת .

א. בנוסח "ועל הנסים" אומרים: "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך". ולכאורה אינו מובין: בשלמא "גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" - מובין הנס שבדבר, שאף-על-פי שבדרך הטבע יש בידי ה"גבורים" וה"רבים" כוח רב יותר, מכל מקום נעשה נס ונצחו ה"חלשים" וה"מעטים"; אבל "טמאים ביד טהורים כו" - מהו הנס שבדבר? וכי למה היה מקום לקא סלקא דעתך שינצחו דווקא ה"טמאים", עד שמסירתם בידי ה"טהורים" לנס תיחשב?

וביאור העניין - על-פי הידוע, שככל שתגדל הכמות כך תתמעט האיכות. והיינו, שככל שנגש יותר הגשם והחומר שבדבר (כמות), כך נרגש פחות הרוחני שבו (איכות).

וכמו בגוף האדם, שנחלק לג' חלקים: ראש גוף ורגל - הרי חלק הרגלים גדול בכמות לגבי חלק הגוף

(2) ראה המשך תע"ב ח"א ס"ע נט.
(3) ראה זח"א קפ, ב. קמ, ב. סה"מ תש"ט ס"ע 63.
(4) פ"ו (יוד, סע"ב ואילך).
(5) ש"מ ספ"ד.

(1) ראה גם אג"ק חכ"ז ע' דש. (טבת תשל"ב) לקו"ש ח"ל ע' 209 ואילך. וש"נ.

העולם באור התורה.
ועל-פי זה מובן ש"זדים" ו"עוסקי תורתך" הם
ההפכים הגדולים ביותר:
כאשר ישנם אלו שבבחינת "עוסקי תורתך",
שעוסקים בהפצת התורה ומאירים את העולם
כולו - הרי אם עדיין נשארו "טמאים" ו"רשעים",
בהכרח שהטומאה והרשעות שלהם אינה משום
שאור התורה עדיין לא הגיע אליהם, אלא משום
שהם "זדים", "יודעים את רבונם ומכוונים למרוד
בו".⁷

**ג. וברקות יותר - ישנו עניין זה גם בנוגע לפנימיות
התורה:**⁸

בדורות הראשונים, קודם שנתפרסמה פנימיות
התורה בכל ישראל - היתה ההתנגדות לתורת
החסידות מצד כמה טעמים של יראת-שמים,
שחששו שמא ח"ו כו';

מה שאין כן עתה, שהכול יודעים כבר מהי
חסידות, ואין עוד ספק בלב שום אדם לומר
שחסידות היא עניין שהוא היפך התורה ח"ו,
ואדרבה: הכול יודעים שחסידות מוסיפה ביראת-
שמים,

- ואפילו אלו שאינם דוגלים בשיטת החסידות,
הרי כששואלים אותם מהו חסיד, וברצונם לתאר
מה הם חסידים, מסבירים הם, שחסיד הוא מי
שהוא מהדר במצוות, מגדל זקן שלם, מניח שני
זוגות תפילין, הולך למקווה, עוסק בהחזקת
היהדות וכו' -

הרי ההתנגדות שישנה עתה על תורת החסידות
- מובן מנין היא באה כו'. ואף שהמנגדים נותנים
טעם זה או טעם אחר, הרי אמיתית הסיבה בפנימיות
כל הטעמים היא כנ"ל.

**ד. ועל זה נאמר "מסרת" . . וזדים ביד עוסקי
תורתך" - שגם חושך כפול ומכופל זה, עד לחושך
של בחינת "זדים", הנה לא זו בלבד שביטלו חושך
זה, אלא יתירה מזו - שהפכו את החושך גופא
לאור, שזהו פירוש תיבת "מסרת".**

. טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים כו"
- שלאמתו של דבר הוא נס גדול יותר מהנס של
"מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים":
ההבדל בין "חלשים" ו"מעטים" לגבי "גבורים"
ו"רבים" - הוא הברל שבערך, שהרי גם "חלשים"
ו"מעטים" הם בגדר מציאות, אלא שהם מציאות
מעוטה וחלושה; מה שאין כן "טמאים" ו"טהורים"
וכו' - הם ב' הפכים, ומצד טבע עולם הזה הגשמי
שהוא מלא קליפות - הרי "טהורים", "צדיקים"
ו"עוסקי תורתך" אינם מציאות כלל, ואף-על-פי-כן
אירע הנס ד"מסרת" . . טמאים ביד טהורים כו".

**ב. וכנס זה גופא ישנם כמה מדריגות - מ"טמאים
ביד טהורים" עד "זדים ביד עוסקי תורתך", וסדר
הדברים הוא - מלמטה למעלה בנוגע לגודל
ההפכיות שבין שני העניינים (כמובן מזה שכללות
עניין "טמאים ביד טהורים כו" בא לאחר עניין
"מסרת גבורים ביד חלשים כו"), עד להפכיות
הגדולה ביותר - "זדים ביד עוסקי תורתך", שהם
שני ההפכים הגדולים ביותר.
והעניין בזה:**

הפירוש ב"עוסקי תורתך" - הוא על דרך
המבואר⁶ בנוגע להבדל בין "לומד תורה" ל"עוסק
בתורה", ש"עוסק בתורה" הוא כמשל העסק
כפשוטו של בעלי עסק.

וכפי שהאריך בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר, ש"בעל
עסק" אין פירושו שיש לו בית-עסק אי-שם בקצה
העיר ("הינטערן שטאט"), מקום שלעתיים רחוקות
עובר שם אדם. . . אלא "בעל עסק" פירושו שהוא
מקים את בית-העסק שלו במקום שבני-אדם
עוברים ושבים בו, ושם גופא - מעמיד הוא את
סחורתו מבחון, כדי שכל העוברים והשבים יוכלו
לראותה, ואינו מסתפק בכך, אלא הוא עצמו מדבר
ללא-הרף עם העוברים והשבים כדי להסביר להם
מעלת הסחורה, וגם בכך אינו מסתפק, אלא עושה
כל מיני המצאות והשתדלות כדי לפרסם את
סחורתו כו'.

וזהו פירושו של "עוסק בתורה" - שעושה כל
מיני השתדלות בהרכצת התורה, כדי להאיר את

7 ע"ד לשון חז"ל - תו"כ ופרש"י בחוקתי כו, יד. ועוד.
8 ראה גם תו"מ חכ"ח ע' 130. וש"נ.

6 ראה סה"מ קונטרסים ח"א רנח, א ואילך. ועוד.

פועלת שום שינוי בתלמיד, שנשאר כפי שהיה מקודם.

אחר כך המחנך מגביה את הנער - שעל-ידי זה נפעלת הגבחה בה "מטה" עצמו, שהתלמיד מתעלה למדריגה גבוהה יותר; אבל אף-על-פי-כן, פעולה זו היא בדרך "מקיף" בלבד, והעניין אינו חודר בפנימיותו של התלמיד.

ואחר כך המחנך נותן לו "מתנה (ולא מתנה סתם, אלא מתנה) יתירה" - שזהו עניין שבפנימיות, שהרי מתנה פירושה שהמקבל נעשה בעל-הבית על המתנה, שזה מורה שהעניין חודר בו בפנימיות. וכמובן גם מזה ש"אי לאו דעביד ליה גיחא

וזה היה גודל הנס דחנוכה - שגם חושך כפול ומכופל כל כך הפכו לאור, והאירו אותו באורם של נרות החנוכה.

ועניין זה הוא מעין הגילוי לעתיד, כמאמר רז"ל⁹ "עתיד חזיר ליטהר", דהיינו שאפילו את החושך היותר גדול - מלכות אדום הרשעה, הנקראת¹⁰ בשם "חזיר"¹¹ - יעלו אז לקדושה.

* * *

ה. חנוכה הוא גם מלשון חינוך - "חנוך לנער על-פי דרכו"¹².

כששואלים אותם מהו חסיד, מסבירים הם שחסיד הוא מי שמהדר במצוות, מגדל זקן שלם, מניח שני זוגות תפילין, הולך למקווה, עוסק בהחזקת היהדות וכו'

לנפשיה לא הוה יהיב ליה מתנתא¹⁴, שזה מורה על השייכות בפנימיות.

ו. ומצד ה"מתנה יתירה" שניתנת בחנוכה (מלשון חינוך, כנ"ל) - הרי זה פועל גם על הזמן שלאחרי זה.

ועניין זה נוגע בפרט לאלו שנמצאים "באהלה של תורה", תלמידי הישיבות - שה"מתנה יתירה" שבחנוכה צריכה לפעול עליהם הוספה בשמירת הזמן, שמירת סדרי הישיבה, ולא שמירת הזמן בלבד, אלא גם לנצל את הזמן ללימוד בשקידה ובהתמדה, הן בזמני סדרי הישיבה והן בזמניהם הפרטיים, ובעיקר - שקידה והתמדה בה"מאור" שבתורה (עניין השייך במיוחד לימי החנוכה, שהרי השמן שבמנורה הוא "כתית למאור"¹⁵) - פנימיות התורה.

ועל-ידי זה זוכים לקבל מהקב"ה "מתנה יתירה" - שמבינים היטב את העניינים שלומדים, ועד שזוכים

והנה, מבואר בדיבור-המתחיל ברוך שעשה נסים [הנ"ל¹³], שעניין "חנוך לנער על-פי דרכו" הוא על-ידי "תוספת התקרבות והגבהה, או מתנה יתירה".

ויש לומר שג' האופנים הנ"ל ("תוספת התקרבות", "הגבהה" ו"מתנה יתירה") הם ג' שלבים בעניין החינוך (שצריך להיות בסדר והדרגה): בתחילה - המחנך מקרב את הנער; אחר כך - המחנך מגביה את הנער; ולבסוף - המחנך נותן לו "מתנה יתירה". ובפרטיות יותר:

לכל לראש - מקרב המחנך את הנער, שפעולה זו היא מלמעלה למטה, מצד המשפיע בלבד, ואינה

9) של"ה פ' חיי שרה. מאור"א ח, ו. ועוד. הובא ונת' בתור"א וישלח כה, א. לקו"ת ראה ל, ב. סה"מ תקס"ז ע' שכת. המשך מים רבים תרל"ו פפ"ד. ובכ"מ (וראה השקו"ט בספרים שנסמנו בלקו"ש חכ"ט ע' 128 הערה 58 בשוה"ג).

10) ויק"ר ספי"ג.

11) חסר הביאור בענין העלאת החזיר ע"ג המזבח ע"י היוונים (כנ"ל ס"ו) - המו"ל.

12) משלי כב, ו.

13) אוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקסא, ב.

14) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ טז, א. ב"ב קנו, א.

15) תצוה כז, ב.

וכיון ש"מנהג ישראל תורה היא"²⁶, נכלל גם מנהג זה בעניין "מה שהוא מצווה לבנינו לעשות הוא בעצמו עושה", ולכן, צריך הקב"ה ליתן לכל בני ישראל - שהם בניו - "מעות חנוכה", דהיינו, השפעה נוספת, כמו שנתבאר לעיל במאמר²⁷ בעניין סוד שורש וסוד תוספות.

- לא איכפת לי אם עניין זה נקרא בשם "מעות חנוכה" או בשם אחר, אבל העיקר הוא שתומשך השפעה נוספת, היינו, שלא זו בלבד שיהיה לבני ישראל כל צרכיהם (לא בצמצום אלא) בהרחבה, אלא עוד זאת, שתומשך להם השפעה בלי גבול: "והריקותי לכם ברכה עד בלי די"!

צריכים רק להבהיר ולהזהיר שריבוי ההשפעה וריבוי התענוג לא תגרום לכך שיהיו מונחים בגשמיות,

- על דרך המסופר בהתוועדות י"ט כסלו²⁸ אודות י"ט כסלו שנת תרמ"ח, שכ"ק אדמו"ר נ"ע התוועד היטב ("שטאַרק פאַרבראַכט"), במעמד חסידים בעלי צורה בהשכלה ועבודה, שהתענוגו במאוד על העניינים שדיבר כ"ק אדמו"ר נ"ע,

[דרך-אגב: הנני להגיה הסיפור שסופר בי"ט כסלו שהתענוג היה מהמדובר בעניין כלות הנפש של רבינו הזקן, שכן, ברשימה נאמר שהתענוג היה מכללות תוכן הדיבור בהתוועדות בעניין התענוג בהשגת אלקות,

ובינתיים, ניצלו את התענוג על אכילת "גריקענע קאַשע" (דייסת כוסמת)... כנהוג שבסעודת י"ט כסלו היו אוכלים "גריקענע קאַשע" - אלא באופן שיעשו מהגשמיות כלי לאלקות.

(קטעים מהתוועדויות שבת מקץ, שבת חנוכה, ה'תשכ"א; ה'תשט"ז; ה'תשס"ח. תורת מנחם כרכים כט עמ' 294-297; טו עמ' 1-320; כא עמ' 295-6)

26 ראה תורה נפסל - מנחות כ, ב. מהר"ל הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס קפ. סת"ל ב ס"א. סתצ"ד ס"ז.
27 פ"ה (לעיל [כרך כ"א] ס"ע 281 ואילך).
28 סמ"ד (לעיל [כרך כ"א] ע' 240).

לכוון הלכה לאמיתתה ("וה' עמו"¹⁶, "שהלכה כמותו בכל מקום"¹⁷), שזהו עיקר עניין הלימוד (כמבואר בקונטרס עץ-החיים בארוכה¹⁸).

* * *

ז. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר¹⁹, שהיה נהוג אצל הצמח-צדק (וכן נהגו גם שאר הנשיאים), שבאחד מלילי חנוכה היו עושים "לאַטקעס-אָווענט", והצמח-צדק היה עורך התוועדות עם בני ביתו. וזוהי הוראה לכל אחד - שצריכים להתעסק עם בני הבית לחנכם כו', ובפרט בזמן דחנוכה, שכן, נוסף לכך ש"אף הן היו באותו הנס"²⁰, כפי שמצינו גם בנוגע לפורים²¹, הרי חנוכה הוא מלשון חינוך²², "חנוך לנער"²³, כמבואר בכמה מקומות²⁴.

ועניין זה צריך להיעשות לא בדרך אגב, לצאת ידי חובתו בלבד, אלא באופן של התלבשות, ובהקדמת ההכנה הראויה - כמו כל עניין של השפעה הדורש הכנה, ובסכר פנים יפות, שאז יתקבלו הדברים.

ח. כמו כן ישנו מנהג ישראל ליתן "מעות חנוכה"²⁵ - שזהו עניין של השפעה נוספת, היינו, שנוסף לכך שבכל השנה נותנים להם כל צרכיהם במזון ולבוש, בגשמיות וברוחניות, נותנים להם גם "מעות חנוכה".

16 שמואל-א טז, יח.
17 סנהדרין צג, ב.
18 פכ"ו ואילך.
19 סה"ש תרח"ץ ס"ע 252 (נעתק ב"היום יום" כח כסלו, ד חנוכה).
20 שבת כג, א.
21 מגילת ד, א.
22 ראה חדא"ג מהרש"א לשבת כא, ב. וראה גם תו"מ ח"י ע' 288. וש"נ.
23 משלי כב, ו.
24 ראה סידור (עם דא"ח) שער החנוכה רעז, א. שערי אורה שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פל"ו.
25 "רשימות" חוברת קעא ע' 15 (נעתק ב"היום יום" שם). וראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' שנה.

מסירות-נפש להביא את משיח

מוכרחים אהבת-ישראל ואחדות-ישראל

הנקודה דנרות חנוכה - להאיר "על פתח ביתו מבחוץ", עד שפועלים "כליא ריגלא דתרמודאי", ביטול החושך והפיכתו לקדושה.

ומובן, שעבודה זו נפעלת מתוך קירוב דווקא, באופן של אהבת ישראל ואחדות ישראל, ופשיטא - שלא על-ידי הנהגה הפכית, כפי שישנם כאלו שמשטרלים לעשות הכול כדי לגרום למחלוקת ח"ו בין חוגי בני-ישראל!...

ולאלו הטוענים אודות מה שמדברים בלהט ובריבוי עצום כל כך אודות ביאת משיח צדקנו - הנה ישנו מכתב של ה"מונקאטשער" שנדפס לאחרונה עוד הפעם (אגרות שפירין עמ' רלח ואילך) שבו כותב בפירוט ובאופן חריג-משמעי, שאינו משתמע לתרי אפי [בלשונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר: "מיט אמסטערדאם'ער אותיות" (= באותיות גדולות של דפוס אמסטרדם)] שצריכים מסירת נפש בשביל שיבוא משיח צדקנו, על-דרך ובדוגמת המסירות-נפש על ג' העניינים שעליהם נאמר "יהרג ואל יעבור"!...

הלוואי היו מפרסמים מכתב זה - שכבר נדפס בספרו, וכל הרוצה יכול לקנות את הספר, ולראות בעצמו את תוכן המכתב!

ויהי-רצון שכל אחד ואחד יעשה את כל התלוי בו כדי להוסיף בכל העניינים דאהבת ישראל ואחדות ישראל, עד להתעסקות באופן של מסירות-נפש. ובוודאי יכול כל אחד ואחד לעסוק בזה, שהרי אין לך דבר העומד בפני הרצון.

לוותר על חיי החולין בשביל משיח

ועל-ידי זה ימהרו ויזרזו עוד יותר את ביטול עניין הגלות (שסיבתו - היפך אהבת ישראל), בגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו.

ולהעיר, שגם אז יהיו כאלו שיצטרכו לעניין של מסירות-נפש - לעזוב בחוץ-לארץ את הבתים המפוארים, את המכוניות המפוארות וכו'!...

בנוגע לבתי-כנסיות ובתי-מדרשות - אמרו חז"ל (מגילה כט, א) ש"עתידין בתי-כנסיות ובתי-מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ-ישראל", מה-שאינ-כן בנוגע לבתים הפרטיים כו'.

וכמו כן בנוגע לכסף וזהב: בנוגע לכסף וזהב שהרוויחו בדרכים כשרות כו' - נאמר "כספם וזהבם איתם", מה-שאינ-כן בנוגע לכסף וזהב שהרוויחו בדרכים בלתי-רצויות כו'!

וכאמור - שתיכף ומיד זוכים לגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, באופן דשלימות העם, ביחד עם שלימות התורה ומצוותיה, ובאופן כזה באים לארצנו הקדושה כפי שהיא בשלימותה - שלימות הארץ.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת מקץ, שבת חנוכה ה'תשד"מ;
התוועדויות ה'תשד"מ, כרך ב עמ' 703-705 - בלתי מוגה)

מעלין בקודש במבצע חנוכה

משנה לשנה זירז הרבי להרבות ולהגדיל את ממדי המבצע, ואף השתתף משמעותית בהוצאותיו * גם מלכתחילה צריך להיות מעל ומעבר - כתב הרבי בפתק מיוחד בשנת תשמ"ג • שמחה בחנוכה היא "לפנים משורת הדין" של חסידים... • מה הרמז בחלוקת רמ"ה מטבעות בדיוק לתלמידי תומכי-תמימים • ועל מסירת דמי חנוכה לאב ב'יחידות' עבור הילדים

הדברים היתה: מעלת נרות החנוכה לגבי שאר נרות.

תוכן נרחב במעט: נרות חנוכה אינם בשביל תכלית אחרת, אלא התכלית היא בהם עצמם. ההוראה מכך לתלמידי הישיבות: לימוד התורה הוא עיקר מצד עצמו ולא בשביל תכלית אחרת. מעלת 'נהורא אוכמא' [=האור הכהה שנעשה מצד כליון ושריפת הפתילה (היפך טבעה)], שהוא עניין היגיעה בתורה, ועל-ידי זה "יגעת ומצאת" (כמודגש בעניין 'שמן זית', ש"כותשין אותו מוציא שמנו", שהוא עניין הפנימיות שבתורה).

בסיום השיחה העניק לכל אחד ואחד מהתלמידים דמי חנוכה, מטבעות של דולר אחד. וטרם צאתו אמר:

אף-על-פי שבגמרא נזכר רק עניין "הלל והודאה", הרי חסידים עושים לפנים משורת הדין - שיהיה גם ענין השמחה.

לפי המסופר ביומנו של המזכיר הרה"ח ר' יהודה לייב גרונר (צוטט ב'קובץ השישים' בהוצאת 'ועד תלמידי התמימים העולמי', יו"ד שבט תש"ע, עמ' 34) עם סיום חלוקת ה'דמי חנוכה' נתבקש על-ידי

בהזדמנות מסויימת ציין הרבי לעצמו בכתב-יד-קדשו נקודות מרכזיות ('תשורה' מבר-מצווה - ו' בכסלו תשס"א עמ' 16), שכפי המסתבר היו נקודות של תוכן השיחה שנאמרה לאחר מכן:

חנוכה - מצווה דמאירה
בפשטות ובלילה
מוסיף מיום ליום
על הפתח - גם בחוץ
נר לא מדורה.

הרבי ציין לעצמו "מנחה 2:45" וכנראה הכוונה לזמן תפילת המנחה באותו יום, שבו השיחה היתה אמורה להיאמר.

ככל הנראה מדובר בשיחת כ"ד כסלו תשנ"ב - התוועדויות תשנ"ב כרך ב' עמ' 15 ואילך.

כוונה לא מכוונת

יום חמישי א' דראש-חודש טבת תש"כ. הרבי השמיע שיחת-קודש בחדרו לתלמידי ישיבת תומכי-תמימים (תורת מנחם כרך כ"ז עמ' 256-253), כפי שנהג בקביעות באותן שנים. נקודת

של הרב חדקוב עם הרב אפרים וולף ובה נתבקש למסור לרב לייבוב כדלקמן ('ימי תמימים' כרך ז' עמ' 52):

להודיע להר"י שי' לייבוב, אשר בעניין פעולות חנוכה - כדאשתקד, וכן ההוראה גם לגבי ההוצאות הכספיות. אזכיר-על-הציון.

באותם ימים נמסרה הודעת-זירוז נוספת (שם עמ' 56): "עניין חנוכה קשור עם עניין החינוך, לראות שתהיה פעילות ביתר שאת, ולהתקשר עם כל מי שיכול לפעול בזה ולעשות מה שיותר בעניין מבצע חנוכה. להרבות בלימוד התורה בין בכמות ובין באיכות.. המחנכים והמחנכות גם הם יוסיפו בלימוד התורה ובמילא יהיה על-ידי-זה השפעה יתירה על המושפעים..."

באותה שנה כתב הרבי מכתב בר"ח כסלו "אל חיילי צה"ל, ה' עליהם יחיו" (לקוטי שיחות כרך ט"ו עמ' 534, בהשמטת התאריך) והוא נשלח להרב לייבוב ('ימי תמימים' שם עמ' 54) כנראה כדי להדפיסו ולפרסמו.

בשנת תשל"ז ('צעירי אגודת חב"ד' עמ' 257) כותבים ממזכירות הרבי להרב לייבוב (מכתב מג' כסלו): "במענה למכתבו... בשאלתו על דבר הזמנת ה'סופגניות' למבצע חנוכה - יש לסדר גם בשנה זו. אם ירצה השם ההשתתפות להנ"ל מכאן - כאשתקד".

שאלת סמכותם של חלק מהמקורות

בב' כסלו תשמ"א ('ימי תמימים' כרך ח' עמ' 51) התקיימה שיחה טלפונית ובה מסר הרב חדוקוב:

"להתחיל בהכנות על-דבר מבצע נרות חנוכה. להרבות על-דבר הידיעות [=אודות] לחנוכה. יש היודעים על-דבר עניני חנוכה ממקורות לא נכונים, להשריש העניין דברים ביד מעטים וגם על-ידי-זה להשריש ענייני מסירות נפש, סיפור החשמונאים, חנה ושבעת בניה".

בעניין זה ראוי להצביע על הערה מעניינת של הרבי (בלקוטי שיחות כרך טו עמ' 368 הערה 17) בקשר לבקשת היוונים להקריב עבודה זרה וניצחון

הרבי לספור כמה מטבעות נשארו - מלכתחילה הוכנו 330 מטבעות ונשארו 85 - וכשהודיע על כך לרבי, הגיב: "לא חשבתי לכוון כל-כך למספר הזה" (לכאורה - ציין הרב גרונר - הכוונה היא, שסך-הכול חולקו 245 מטבעות, בגימטרייה רמ"ה, כמניין התיבות שבקריאת שמע!).

דמי חנוכה לילדים שבבית

בחודש כסלו תשל"ה שהה הרה"ח ר' שמואל הלוי חפר, מנהל 'בית רבקה', בחצר הרבי, ונכנס ל'יחידות'. במהלכה אמר לו הרבי: ברצוני להעניק לבנך [=הנער משה שי' - שהיה בבית בארץ-הקודש - כיום מנהל 'בית רבקה'] דמי חנוכה, אך איני רוצה להטיל קנאה במעשה בראשית ואיני יודע אם יש לי מספיק [=מטבעות] עבור כולם... הרבי שאל: כמה ילדים יש לכם? וכשנענה, נתן לרב חפר ארבעה מטבעות של דולר.

לעורר את הלבבות

בי"ז מרחשון תשל"ל ('מקדש מלך' כרך ד' עמ' שכב) שיגר הרב חדוקוב מכתב לרב ישראל לייבוב, יו"ר צאנז-באה"ק, ובו הוא מזרזו בקשר להפצת פרסומי ה'מרכז-לעניני-חינוך' בשפה הרוסית, "שהם ממש עניין חיוני הכרחי בשביל הרבה מהעולים [החדשים] הנ"ל".

בהמשך הדברים הוא כותב: "לכן הנני לעורר שוב להתעניין בזה בכל הארץ, ובפרט באשר ימי החנוכה ממשמשים ובאים, להשתדל תיכף בהפצת החוברת דחנוכה בכדי לעורר את הלבבות על הניסים שנעשו לאבותינו, ושיקיימו מצוות הדלקת הנרות חנוכה מתוך הכרה אמיתית ושמחה".

(את מכתבו חותם הרב חדוקוב בבקשה: "נא להודיענו מהנעשה בהנ"ל בכלל ובפרט").

לעשות מה שיותר במבצע חנוכה

בי"ג כסלו תשל"ו התקיימה שיחה טלפונית

החשמונאים בנושא:

.. יוסיפון פרק כ' (ראה ספר חשמונאים א קאפיטל ב אבל לעת-עתה לא מצאתים מוזכרים בספרי פוסקי ישראל (מלבד פעם אחת בספר בעל-הלכות גדולות הלכות סופרים - אף שזכרו בסדר הדורות וכו'). מובא בספר מאור עינים [=להרב עזרי' מן האדומים] אבל ידוע היחס לספר זה [=ראה קונטרס פקועת שדה סימן ד' - 'שדי חמד' כרך ט' (מילואים א) עמ' 3836 ואילך]]. ואין-כאן מקומו.

מבצע חנוכה עם 'שטורעם'

בי"ב כסלו תשמ"ב ביקש הרב חודקוב מהרב אפרים וולף ('ימי תמימים' כרך ח' עמ' 126):
"כ"ק אד"ש הורה להר"י שי' לייבוב על-דבר מבצע חנוכה בממדים הכי גדולים, לכן ישתתפו [=כלומר: מזכירות הרבי] בשני שלישי מההוצאות באם זקוקים לזה. כמורכן לעזור במבצע חנוכה

על-ידי אנשים [=כוח אדם]."

הרב וולף מציין:

"דיברתי על דבר זה עם הנהלת הישיבה בכפר חב"ד, וסוכם שבישיבה יהיה הסדר [=יתקיימו סדרי הלימודים] עד יום ג', ובימים ד' ה' ו' ושבת של ימי החנוכה יוכלו הבחורים לצאת למבצע חנוכה".

בשנת תשמ"ג ('צעירי אגודת חב"ד' עמ' 257) כתב הרבי לרב לייבוב:

נתקבל ותשואות חן ודבר בעתו בסמיכות לשבת מברכים כסלו חודש הגאולה, אזכיר על הציון בטח מבצע חנוכה מיט א שטורעם, והלכה כבית הלל דמוסיף והולך, ובפרט כשגם כן לכתחילה צריך להיות אריבער [=מעל ומעבר].
גם בשנת תשמ"מ (שם עמ' 209) הורה הרבי להעביר השתתפות כספית מהמזכירות עבור מבצעי חנוכה ופורים.

← המשך מעמ' 13

ופומביים, כדי להדגיש העניין ד'פרסומי ניסא'. בכל

וביאורים גיליון תצ"ז עמ' 52.
[ב'כפר חב"ד' גיליון 740 עמ' 76 מובא, שהחנוכיה הגדולה שבשדרה החמישית במנהטן גובהה 9.75 מ' - למעלה מעשרים אמה - ושצורתה וגם גודלה נעשו באישור הרבי, עיי"ש. ומתברר שמסרו לפירסום מידה של "מסגרת" כמנהג האדריכלים, אך בפועל, תחתית השלהבת נמצאת עדיין בתוך עשרים אמה].
כראש-העיר וכדומה אינו-יהודי, מכבדים אותו בהדלקת ה'שמש'.

פעילי המבצע הורגלו להדליק לא רק במרכזי קניות אלא גם בכל חנות בפ"ע ע"י הקופות. וצ"ע אם גם לזה כיוון הרבי בהוראותיו בנדון, ועל סמך מה נהגו בזה. ולע"ע יש להציע להדליק רק באופנים דלהלן:

א. באם ידליק אחד מהעובדים, שאוכל שם בקביעות ואינו מדליק בביתו (עיי"ן כ"ח תערבו, עו ושעה"צ שם ס"ק נב, ועצ"ע).
ב. ידליק בעה"ב בחנות, ויצוה שאחד מב"ב ידליק בביתו (ראה משנ"ב תרעה"ה, ט מס' עולת שמואל, ובשעת"ס ס"ק יד וכה"ח ס"ק צ).
ג. באם ישנם שם עשרה מישראל בשעת ההדלקה, ויכוון בפירוש שלא לצאת בזה י"ח ההדלקה בביתו (ראה שו"ת דברי ישראל (וועלץ) או"ח סי' רי, ושם הביא מהח"ס סופר בשו"ת או"ח סי' טו"ב). - תודה להרב ישראל יצחק ש. הלפרין, חבר כולל אור יעקב, רחובות.

עיר ועיירה, כפר ומושב, במקום הציבורי והמרכזי ביותר. ואם יש אפשרות להדליק גם במקומות נוספים - מה טוב. יש להודיע לנאספים שאינם יוצאים ידי-חובתם בהדלקה זו⁸, ולעוררם להדליק נר חנוכה בביתו של כל אחד ואחד. כשנאספים במקום לא-יהודים, יש לעוררם על דבר מצוות בני-נח שנצטוו בהן. ומצווה לפרסם עושי מצווה, כולל על-ידי פירסום התמונות וכו'.
י) בדומה להדלקת שחרית בבתי-הכנסת - להדליק ללא ברכה גם ביום זאת חנוכה, וכל שכן בשאר הימים, בכינוסים ואסיפות במעמד עשרה מישראל, ובמיוחד ילדים רבים, עם סיפור פרסום הנס⁹.

8) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 172. וגם מזה מוכח להדליק בברכה, כנ"ל בהערה הקודמת. והרב ישראל-יוסף שי' הכהן הענדל, רב קהילת חב"ד מגדל-העמק, הביא ראייה מהמפורש בשיחת מוצאי זאת-חנוכה תשל"ד ס"ג (מוקלטת, בלתי מוגה), שהרבי ביקש שיארגנו כינוסי ילדים בימי חנוכה גם בשעות היום שאין חייבים להדליק אז, ואעפ"כ ידליקו נרות בלי ברכה, כי ברכה אפשר לבדן רק כאשר הכינוס הוא בשעות שיש חיוב להדליק, עיי"ש (הערות וביאורים גיליון תתק"ב עמ' 97), ואילו היה זה כדי ללמדם לברך, הרי אין הבדל מתי עושים זאת.

9) שיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד ס"ג.

פרשת מקץ

והנה מן היאור עולות שבע פרות (מא,ב)

יש הבדל יסודי בין חלומות יוסף (בפרשת וישב) לחלומות פרעה: חלומות יוסף היו באופן ד'מעלין בקודש'. החלום הראשון - בענייני ארץ ("והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה"); ואילו החלום השני - בענייני שמים ("והנה השמש והירח ואחד־עשר כוכבים"). לעומת זה, חלומות פרעה היו בסדר של 'פוחת והולך'. חלום ראשון - על סוג החי, פרות; והחלום שני - על סוג הצומח, שיבולים. כך גם בחלום עצמו של פרעה - תחילתו ב"יפות מראה" וסופו ב"רעות מראה", כיוון של ירידה.

חלומו של אדם רומז ל'חלום חייו', ובזה בא לידי ביטוי הבדל בין שאיפת חייו של יהודי לשאיפתו של הגוי. יהודי שואף להתעלות מתמדת בקדושה וברוחניות. לעומת זאת, שאיפותיו של הגוי מתמקדות בענייני עולם־זהה בלבד והוא איננו חפץ בהכרת הבורא. לפיכך, חלומותיו של יוסף (המסמל את היהודי), הם באופן דעלייה, ואילו חלומות פרעה (סמל הגוי) הם באופן של ירידה אחרי ירידה.

(ליקוטי־שיחות כרך ג, עמ' 822-820)

ויקראו לפניו אברך (מא,ג)

אברך - מלשון "המבריק את הגפן", שכופף ראש הזמורה לארץ, והוא רומז על השפעה והמשכה מעולם לעולם, כדכתיב (תהילים קו), "ברוך ה' גו' מן העולם ועד העולם". לכן קראו ליוסף 'אברך', כי יוסף הוא "צדיק עליון", שעניינו להמשיך ולהשפיע מעולם האצילות לעולמות התחתונים.

(תורה־אור בראשית לז,ב)

ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה, כי נשני אלוקים את כל עמלי ואת כל בית אבי. ואת שם השני קרא אפרים כי הפרני אלוקים בארץ עניי (מא,גא-גב)

צורת עבודתו של יוסף במצרים באה לידי ביטוי בקריאת שמות בניו - מנשה ואפרים: מנשה - מבטא את תשוקתו של יוסף, שגם בהיותו טרוד בעסקי המלוכה, עליו להישאר דבוק ב"בית אבי". הוא מזכיר כל העת לעצמו לבל ישכח ("נשני") את בית אביו. ידיעה זו עצמה מונעת ממנו את השכחה.

אפרים - מבטא את היתרון הבא מעבודתו של יוסף במצרים (אפרים - "הפרני"), בבחינת "יתרון האור הבא מן החושך".

דרכי עבודה אלו קיימות אצל כל אחד ואחד מישראל: מנשה - על האדם לזכור תמיד כי חשיפתו לסביבה עלולה להשכיח ממנו את "בית אבי" (מקום הנשמה בטרם ירידתה להתלבש בגוף הגשמי). אפרים - על האדם להאיר את חושך הגלות ("ארץ עניי") באור התורה והמצוות.

לכן, כשביקש יעקב לברך את בני יוסף, שם את ימינו על ראש אפרים, כי התכלית היא להאיר את חשכת הגלות. אך בכל זאת מנשה הוא הבכור, כי בתחילת העבודה חיוני להבטיח שחושך הגלות לא ישפיע על האדם - "כי נשני". רק לאחר מכן אפשר להפוך את החושך לאור - "כי הפרני".

(ליקוטי שיחות כרך טו, עמ' 434-433)

כי נשני אלוקים את כל עמלי (מא,נא)

ויבוא יעקב שלם - שלם בתלמודו, אבל יוסף שכח, שנאמר כי נשני אלוקים את כל עמלי, ולהלן הוא אומר נפש עמל עמלה לו (ב"ר פע"ט)

שבעת המינים שנשתבחה בהן ארץ ישראל מכוונים נגד שבע המידות: "ארץ חיטה" - חסד, "ושעורה" - גבורה, "וגפן" - תפארת, "ותאנה" - נצח, "ורמון" - הוד, "ארץ זית שמן" - יסוד, "ורבש" - מלכות. נמצא שיוסף, שבחינתו היא ספירת היסוד, שייך לזית. והנה הזית "קשה לשכחה", כמאמר רז"ל (הוריות ג), שהזית משכח תלמודו של שבעים שנה. לכן מצינו שכחה אצל יוסף.

(תורת לוי צחק על הש"ס, עמ' שצ"ט)

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב,ח)

"והם לא הכירוהו" - לשבטים לא היתה הכרה והשגה בדרגתו הנעלית של יוסף.

(תורה אור בראשית, הוספות דף קג)

ויבך שמוה... ויתאפק ויאמר שימו לחם (מג,ל-לא)

"ויבך" - רומז לבחינת 'רצוא' של הנשמה, להיפרד מן הגוף. "ויתאפק" - רומז לבחינת 'שוב', להיות מושל ברוחו להישאר בגוף, כדי למלא את הכוונה העליונה ולעשות נחת רוח ליוצרו. "ויתאפק ויאמר שימו לחם" - עיקר ה'שוב' הוא בעסק התורה שנמשלה ללחם. לאחר ה'רצוא' שבתפילה צריך 'לגנוז' את אור האהבה והתשוקה - בתורה, שהיא חכמתו יתברך המלוכשת בדברים גשמיים.

(אור התורה ויקרא כרך ב פרשת אחרי דף תקמ"ז)

חלילה לעבדיך מעשות כדבר הזה (מד,ז)

חלילה לעבדיך: חולין הוא לנו, לשון גנאי, ותרגומו - חס לעבדיך, חס מאת הקב"ה יהיה עלינו מעשות זאת (רש"י)

"חולין... לשון גנאי" - ההתעסקות עם החולין גנאי הוא לנו. ללמד: אצל יהודי צריך להיות הרגש טבעי, שגשמיות ("חולין") היא דבר מגונה ("לשון גנאי") ועניין מושלל. כי כל מהותו ועניינו של האדם הם - קדושה. הרגש זה צריך להיות גלוי וניכר גם כלפי חוץ, עד שאפילו מי שאינו יהודי יכיר בכך (שהרי השבטים דברו עם גוי מצרי). אף-על-פי שחייב אדם לעסוק עם ה"חולין", כדכתיב (שמות כ), "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך" - אין הכוונה שעליו לרדת אל ה"חולין", אלא להפך, עליו לעסוק ב"חולין" לשם שמים ועל-ידי זה להעלותם לדרגת "חולין שנעשו על טהרת הקודש".

(ליקוטי שיחות כרך טו עמ' 362-361)

"מבצע חנוכה"

או בכתב-כלא, והנמצאים בכוחות הצבא והמשטרה - בכל אתר ואתר⁶ להשתדל שבכל מוצב צה"ל תהיה לפחות מנורת-חנוכה אחת, ושכל יום ידליק בה חייל אחר. וכן לומר להם דברי תורה עם חלוקת דמי חנוכה, ועדיף שגם החיילים עצמם יאמרו דברי תורה ויחלקו דמי חנוכה, ושתהיה להם קופת צדקה על השולחן או על הכותל⁷.

(ד) להשפיע על החברים והשכנים היהודים להדליק נרות חנוכה.

(ה) להשתדל שכל ילדי-ישראל, בנים ובנות, יקבלו מעות חנוכה.

(ו) מה טוב אשר גם הילדים יתנו מעות חנוכה לחבריהם, והילדות לחברותיהן.

(ז) לעורר את הילדים לתת צדקה במשך ימי החנוכה חוץ משבת-קודש, ותמורת זאת יתנו בערב שבת כפילים - גם עבור יום השבת.

(ח) לעורר אותם להוסיף בלימוד בכל יום מימי החנוכה מענייני חנוכה אשר בתורה - לכבוד ימי החנוכה.

(ט) להדליק⁷ נר חנוכה בזמנו במקומות ציבוריים

← המשך בעמ' 10

(6) 'התועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 23.

(7) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 190.

הלכה למעשה, מדליקין עלידי יהודי שכבר הגיע למצוות ובברכה, אף שאין זה 'בית הכנסת' שנפקס בשו"ע לברך על ההדלקה בו. וכפי שנהגו בפומבי שנה אחר שנה בהדלקה העולמית ששודרה בסיוע לוויין [ראה סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 189] החל משנת תש"נ במקביל גם בלונדון ובפריז וכו' (שם הדליקו בכיכר העיר) בהוראתו ובהשתתפותו הפעילה של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

ולכאורה מתאים הדבר לפי טעם הריטב"א והריב"ש להדלקה בבית-הכנסת, משום פרסומי ניסא בלבד, וכ"ה בשו"ע סי' תרע"א סי"ז (ראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'חנוכה', כרך טז עמ' רסז), וכמ"ש בשו"ת יביע אומר (ח"ז חאו"ח סי' נו אות ו) ועוד, שאף המברכים במסיבות כנהוג בארה"ק, יש להם על מה שיסמוכו (ולהעיר שגם המחמירין בדן ספק ברכות להקל א"א זאת במקום מנהג). וראה מש"כ בזה בארוכה בקובץ 'הערות

בשנים האחרונות הציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כמה פעולות¹ שמטרתן לחזק את קיום מצוות ומנהגי חנוכה. ועניין מיוחד לזה בארה"ק ת"ו, שבתור 'פלטריין של מלך' זקוקה לאור במיוחד, ולביטול החושך, שישפיע גם "על פתח ביתו (=ארה"ק) מבחוץ" להגנה ושמירה עליה ועל תושביה².

(א) לפעול [וגם הנשים יפעלו בזה, ואדרבה - במיוחד, הן במבצע חנוכה כפשוטו והן בתוכן הפנימי להאיר בכל מקום ב'נר מצווה ותורה אור', אלא שהפעולה בזה צריכה להיות בתכלית הצניעות, גם באופן דמהדרין מן המהדרין, כמוכן וגם פשוט³] להדלקת נר חנוכה בכל בית יהודי [ואף לתת להם מנורת-חנוכה במתנה⁴]. ובמקומות שאין האנשים מדליקים - ישתדלו לכל-הפחות שאשה (או ילדה) תדליק נר חנוכה (אף-על-פי שמכמה טעמים עדיף שידליק איש ולא אשה)⁵.

(ב) כל הגברים, ובכללם גם ילדים רכים, ידליקו חנוכייה לעצמם.

(ג) לאסוף את ילדי ישראל - גם אלו שלא למדו מעולם בבית-ספר יהודי - לספר להם את סיפור נס החנוכה, לשמח אותם (רצוי גם בסופגניות וכדומה), ולאפשר להם להדליק חנוכייה. כמו-כן בקשר ליהודים הנמצאים לעת-עתה בכתב-רפואה

(1) רוכזו ב'שבח המועדים' (תשנ"ג) עמ' 98, ונוספו עליהם חלק מס"ג וסעיפים ט"י. אגב, בשנת תשל"ד היתה הוראה שגם ילדים בגיל רך ידליקו נרות חנוכה (ואף הבנות - כהוראת שעה).

(2) שיחת ש"פ וישב תשל"ח סכ"ה (הנחת הת' בלתי מוגה, שיחות-קודש במהדורה הישנה תשל"ח ח"א עמ' 303).

(3) שיחת מוצש"ק חנוכה תשמ"ט סכ"ד-כה, ועוד.

(4) שיחת ש"פ וישב תשל"ד ס"ה (הנחת הת' בלתי מוגה - שיחות-קודש תשל"ד ח"א עמ' 196).

(5) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 172. וראה גם שיחות-קודש תשל"ד עמ' 237.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת מקץ

כ"ז בכסלו - ג' דחנוכה

הניסים⁵¹.

שחרית. אמירת תהילים בציבור בהשכמה. אחר-כך, "ילמדו [יחד, במשך] כשעה, מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך תפילה"⁶. לאחר חזרת הש"ץ: הלל שלם, קדיש לתקבל. שיר של יום, קדיש יתום.

מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע - מקץ. לאחר מכן, מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה, ואחר-כך קוראים למפטיר בספר השני בפרשת נשא "ביום השלישי..."⁷. הגבהה וגלילת ספר שני. הפטרה: "דני ושמחי" (זכריה ב, יד-ד, ז). קרא הפטרה אחרת - קורא אחריה 'רני ושמחי', ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה?⁸

המולד: יום שני, בשעה 9:48 ו-4 חלקים. מברכים החודש: ראש-חודש טבת ביום השלישי ובוים הרביעי.

אין אומרים 'אב הרחמים'.

יום התועדות (ובית-רשאת). ובוודאי אפילו בשבתות החורף יש לחלק התועדות או לסדרה באופן כזה, שיוכלו המשתתפים בה להמשיך ההתועדות בסעודת שבת בבתי-הם⁸.
מנחה. אין אומרים 'צדקתך'.

יום ראשון

כ"ח בכסלו, ד' דחנוכה

מוציא שבת-קודש: אין מאחרים תפילת ערבית

5) שו"ע אדה"ז סי' קפח סעיף יד. ולכאורה גם לדעתו אין איסור להזכיר. (ריכוז הדעות בנושא בס' בירור הלכה תנינא או"ח ח"א עמ' שעא).

6) ספר המנהגים עמ' 30.

7) לוח כולל-חב"ד.

8) אג"ק כרך י עמ' ד, ועיי"ש עמ' סט.

* בו יצא לחירות אדמו"ר הזקן ממאסרו השני בשנת תקס"א¹.

* אין לזמר "הנרות הללו" בשבת². אבל מזמרים את סיומו: "על ניסוך..."³.

* מי שבירך ברכת-המוזון בשתי הסעודות הראשונות של השבת, ואמר 'ועל הניסים' אך שכח לומר 'רצה', ונזכר לאחר שהתחיל ברכת 'הטוב והמטיב' (אפילו אמר רק מילת 'ברוך' בלבד⁴) - חוזר לראש, ואומר 'רצה', אבל אין צריך להזכיר 'ועל

1) השחרור השני בשנת תקס"א היה ניצחון תורת החסידות ודרכי החסידות ביתר שאת ויתר עז מכמו שהיה בפעם הראשונה (בשנת תקנ"ט) - שאז היתה ההלשנה בעיקרה על אדמו"ר הזקן, וההלשנה בשנת תקס"א היתה בעיקרה על תורת החסידות. ספר-המנהגים עמ' 93, מלוח היום-יום עמ' ז, וקונטרס לימוד החסידות פרק ו, עיי"ש בארוכה.

בג' דחנוכה חופשה ניתנה לו להעתיק דירתו למעון פרטי, ואשר יקבע דירתו - באופן זמני - בפטרבורג (רשימת אדמו"ר מהור"צ, 'ספר התולדות - אדמו"ר הזקן' ח"ג עמ' 746). ובספר-השיחות תורת-שלום עמ' 84 איתא שיצא בנר החמישי. והשיב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "ויש לומר, דבשניהם היו ענייני גאולה (גם כפשוטם)" - הובא בלקוטי-שיחות כרך כה עמ' 399 הערה 44.

ואף בגאולתו הראשונה, י"ט כסלו תקנ"ט, היתה שלימות הגאולה (בנוגע אלינו) באופן ש'חזר לבוריו' בימי חנוכה - שהרי ביום ג' דחנוכה חזר מפטרבורג ללויטבסק, כדאיתא בלקוטי-דיבורים עמ' 23 ('התועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 95 ועמ' 101).

2) בש"פ מקץ, שבת חנוכה תשמ"ב, לאחר השיחה הראשונה, אמר הרבי "שבת ואגט מען ניט [=בשבת אין אומרים] "הנרות הללו" (נשמט מההנחה בלה"ק, אך נמצא בהנחות ה'ת' מהתועדות ז, ומאז לא שרו זאת עוד בבית-חינו בשבת.

3) כפי שהחל הרבי פעמים רבות, כמו בשבת חנוכה תנש"א ותשנ"ב (ראה 'בית חיינו' משבתות אלה).

4) שו"ע אדה"ז סי' קפח ס"ט. סידור אדה"ז.

יום שלישי, ל' בכסלו

ו' דחנוכה - א' דראש חודש

נוסף על 'ועל הניסים' אומרים 'יעלה ויבוא'. בערבית אין מכריזים 'יעלה ויבוא' לאחר 'השכיבנו', מחשש הפסק, אבל מזכירים זאת לציבור בטפיחה על השולחן. שכח לומר 'יעלה ויבוא' בתפילת ערבית, ונזכר לאחר שאמר "ה" של 'המחזיר שכינתו לציון' - אינו חוזר¹³.

שחרית - הלל שלם, ואברהם זקן, זכריה, קדיש תתקבל. שיר של יום, ברכי נפשי, קדיש יתום. מוציאים שני ספרי-תורה, בראשון קוראים בפרשת ראש-חודש, כהן: "וידבר... רביעית ההין", לוי: "עולת תמיד... ונסכה", ישראל: "וכראשי חודשיכם...". בספר השני עולה הרביעי בפרשת נשא "ביום השישי...". חצי קדיש. אשרי, ובא לציון 'ואין הש"ץ מסיימו בקול'¹⁴. יהללו. הנחת תפילין דרבנותם, קריאת-שמע, פרישות: 'קדש', 'והיה כי ביאך'. שש זכירות. חליצת התפילין 'הש"ץ יאמר איזה מזמור, כדי לומר אחריו את הקדיש'¹⁵, חצי קדיש, תפילת מוסף⁷. "מצווה להרכות בסעודת ראש-חודש", ולכן יש המוסיפין מאכל מיוחד בסעודת היום לכבוד ראש-חודש, מלבד ההוספה לכבוד החנוכה¹⁶.

יום רביעי, א' בטבת

ז' דחנוכה, ב' דראש-חודש

תפילה כדאמול. קוראים לשלישי "ביום השביעי".

יום חמישי

זאת חנוכה - ב' בטבת

קוראים לכהן "ביום השמיני... מלאה קטורת", ללוי עד "בן פדחצור", ולרביעי מ"ביום התשיעי"

13 שו"ע סי' תכב ס"א, שו"ע אדה"ז סי' רצו.

14 כי אז יתחייב לומר ח"ק מייד, כפי שהורה הרבי - ראה 'התקשרות' גיליון תסו עמ' 15 הערה 16

15 ספר-המאמרים (ליקוט) לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ח"ב עמ' שטו. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"כ עמ' רפג.

16 ראה שו"ע או"ח סי' תיט וכף-החיים שם ס"ד ק.

כל-כך כמו בכל מוצאי שבת-קודש⁷.

במוצאי שבת-קודש (ותמיד כשמדליקים בבית-הכנסת), נוהגים להדליק נר חנוכה לפני עלינו⁹. המדליק - יורא שאמר 'אתה חוננתנו', ואם שכח לאומרה - יאמר תחילה התיבות 'ברוך המבדיל בין קודש לחול'. אחרי 'עלינו' והקדישים, מבדילים. * הסדר בבית: הבדלה, נר-חנוכה, ויתן לך¹⁰. * הרבי מציע לתת הערב, או מחר בערב, הוספה מיוחדת ב'דמי חנוכה'¹¹.

שחרית: כבימים הראשונים (הלל שלם, חצי קדיש, קוראים לכהן "ביום הרביעי... מלאה קטורת", ללוי עד "בן שדיאור", ולשלישי - "ביום החמישי...". אשרי, ובא לציון, קדיש תתקבל, 'בית יעקב' עד גמירא).

יום שני, כ"ט בכסלו

ה' דחנוכה - ערב-ראש-חודש

ביום זה הגיעו לביתם החסידים שנאסרו עם מאסרו הראשון של אדמו"ר הזקן בשנת תקנ"ט, ונקבע ליום התועדות ושמה¹². קוראים לכהן "ביום החמישי... מלאה קטורת", ללוי עד "בן צורישי", ולשלישי "ביום השישי...".

9 כך נהגו במניין של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

10 ספר-המנהגים.

11 ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 163, וסה"ש תש"נ ח"א עמ' 194 ("בליל הרביעי או החמישי". וכיוון שרביעי הוא בש"ק, נשאר רק ליל מוצש"ק).

12 'כרם חב"ד' גיליון 4 ח"א עמ' 18. וראה שם בהמשך הדברים. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד סוס"ג מבאר בזה מה שמצאנו מאמרי-חסידות שמצויין עליהם תאריך אמירתם "יום ה' דחנוכה" (כגון בהמשך 'מים רבים - תרל"ו', ראה במפתח שבסוף הספר), אף שציון כזה מופיע רק אם נאמר המאמר בשבת, ביום-טוב או במאורע מיוחד.

מעלת נר ה' דחנוכה בכלל - להאיר גם 'בחוף', כיוון שיום זה לעולם אינו חל בשבת (שם). בשיחת נר ה' דחנוכה תש"מ נתבארה מעלת היום, שבו לראשונה רואים התחלת הוספת האור בעולם לשיטת בית הלל יותר מאשר לדעת בית שמאי - חמשה נרות. ובליקוטי-שיחות חט"ו עמ' 545, מבאר מה שיום זה הוא ער"ח [שבד"כ הוא 'יו"כ קטן'], ומ"מ א"צ לתחונן, אלא הכל נפעל בשלימות מתוך שמחה, הן ע"י עיצומו של יום (חנוכה) והן ע"י עבודת האדם.

עד "כן עשה את המנורה" (במדבר ז, גדר - ח, ד).
 על כל אחד ואחת לנצל את יום 'זאת חנוכה':
 להשלמת נתינת דמיי-חנוכה (מי שטרם נתן
 - "לחטוף" עוד בחנוכה, וכל המקדים הרי זה
 משובח), וגם מי שכבר נתן - להוסיף עוד¹⁷.
 להשלים הפעולות ד'מבצע חנוכה', עד לתכלית
 השלימות¹⁸; ולעשות 'סך-הכול' מכללות העניין
 דחנוכה, על כל השנה כולה, להאיר את העולם
 כולו ב"נר מצווה ותורה אור"¹⁹. לשם כך יש לערוך
 התוועדות נוספת ביום זה²⁰. יש ללמוד ביום זה את
 מאמר רבינו הזקן (או על כל פנים חלק ממנו) המבאר
 מעלת 'זאת חנוכה', והעיקר 'לחיות' עמו²¹.
 בזאת חנוכה הורה הרבי שלא לכבות את הנרות
 אחר תפילת המנחה, ושישארו דלוקים גם בצאת
 החנוכה²².

(17) 'התוועדיות' תשמ"ט ח"ב עמ' 92.

(18) שם עמ' 90.

(19) שם עמ' 95. וראה 'התוועדיות' תש"נ ח"ב עמ' 92,88.

(20) 'התוועדיות' תש"נ ח"ב עמ' 92,88.

(21) המאמר: ד"ה ביום השמיני - לקוטי-תורה, דרושי שמע"צ
 פוג (ובפרט בסופו פח,ב). הגהות הצמח-צדק: אור-התורה,
 חנוכה (כרך ה), דף תתקס"ב,א - 'התוועדיות' תשמ"ט ח"ב
 עמ' 86. מאמר של הרבי ליום זה - ד"ה ה"ל, ס' המאמרים
 מלוקט ח"ד עמ' קט (ובהוצאה החדשה לפי הודושים - ח"ב
 עמ' קצג).

(22) יומן תשכ"ה אות קס (וכן בכ"כ שנים). ובשיחת זאת
 חנוכה תשמ"ט (התוועדיות ח"ב עמ' 95) מפורש גם **להדליק**:
 "שלאחרי הדלקת כל הנרות דימי חנוכה על פתח **ביתו** מבחוץ
 דכאו"א מישראל, הרי כשמתאספים כולם יחד **בבית-הכנסת**
ובית-המדרש [=לתפילת מנחה] חוזרים ומדליקים כל שמונת

אחרי החג:

שיירי הפתילות שדלקו ושיירי השמן שבחנוכייה
 (לא שבקבוק) - אם לא התנה עליהם תחילה
 - עושה להם מדורה בפני עצמם ושורפם²³.

חודש טבת

מצווה לפרסם את תשובת הרבי, במענה לשאלה
 האם לערוך חתונה [בחצי השני של רוב החודשים,
 וכן] בזמנים מסויימים שהיה מנהגנו שלא לקיים
 בהם חתונה:

"הגבלות בימינו אלה בנוגע לימי חתונה -
 מלבד המפורשים [=שולחן-ערוך], כמובן ופשוט
 - המביאים לדחיית ואיחור זמן החתונה, מביאים
 בכמה וכמה מקרים, בעוונותינו הרבים, למכשולים
 בענייני צניעות וכי' דחתן וכלה, וד"ל.

"וצריך-עיון גדול ביותר: הכדאיות הן, או
 אדרבא!?"

"ולכן עצתי בכלל - שלא לאחר זמן
 חתונה"²⁴.

הנרות... משום פרסומי ניסא. (כמנהג ישראל - ככל התוקף
 שבמנהגי ישראל, תוקף דמ"ע ומל"ת), שאו מאירים עוד הפעם
 כל שמונת נרות חנוכה, ומאירים גם מבחוץ, ובחשכת הלילה,
 גם לעיני אוה"ע, כנ"ל".

(23) שו"ע ונו"כ סי' תרע"ז ס"ד. ביאור-הלכה שם.

(24) 'דבר מלך' (הוצאת 'יפרצת', כפר חב"ד תשנ"ט) עמ' 65.
 זאת בנוסף להוראות דומות שפורסמו בנדון ב'התקשרות'
 גיליון קסא עמ' 18 - כל זה במקום ההסתייגות שהיתה בעבר
 מעריכת חופה בחודשי טבת ושבת, כמ"ש באג"ק ח"ה עמ' נב,
 חי"ח עמ' טז, ובפרט בח"ז עמ' פח.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש